

СТВОРЕННЯ ТА СТРАТЕГІЯ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО МЕХАНІЗМУ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ

©2018 ДЕМОЧАНІ О. Е.

УДК 332.821

Демочані О. Е. Створення та стратегія використання фінансово-кредитного механізму в будівельній галузі

У статті розглянуто теоретико-методичні підходи до сутності фінансово-кредитного механізму та його складових елементів у будівельній галузі. Актуальність цієї статті обумовлена тим, що у процесі формування і розвитку ринкової економіки в Україні у сфері будівництва поступово змінився характер фінансово-кредитних відносин між економічними суб'єктами: державою, фінансово-кредитними установами та підприємствами будівельної галузі. Розкрито зміст фінансового механізму підприємства, його складові елементи, структура та чинники, що на нього впливають. Обґрунтовано, що побудова ефективних фінансово-кредитних відносин у будівельній галузі потребує урахування специфіки галузі та сучасних динамічних умов господарювання з метою забезпечення ефективної діяльності підприємства.

Ключові слова: будівельна галузь, механізм, фінансово-кредитний механізм, елемент, структура, регулювання.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 22.

Демочані Олена Едуардівна – аспірантка кафедри менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва і архітектури (пр. Повітрофлотський, 31, Київ, 03680, Україна)

E-mail: 777deni777@ukr.net

УДК 332.821

UDC 332.821

Демочани Е. Э. Создание и стратегия использования финансово-кредитного механизма в строительной отрасли

В статье рассмотрены теоретико-методические подходы к сущности финансово-кредитного механизма и его составляющих элементов в строительной отрасли. Актуальность данной статьи обусловлена тем, что в процессе формирования и развития рыночной экономики в Украине в сфере строительства постепенно изменился характер финансово-кредитных отношений между экономическими субъектами: государством, финансово-кредитными учреждениями и предприятиями строительной отрасли. Раскрыто содержание финансового механизма предприятия, его составные элементы, структура и влияющие на него факторы. Обосновано, что построение эффективных финансово-кредитных отношений в строительной отрасли требует учета специфики отрасли и современных динамических условий хозяйствования с целью обеспечения эффективной деятельности предприятия.

Ключевые слова: строительная отрасль, механизм, финансово-кредитный механизм, элемент, структура, регулирование.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Библ.:** 22.

Демочани Елена Эдуардовна – аспирантка кафедры менеджмента в строительстве, Киевский национальный университет строительства и архитектуры (пр. Воздухофлотский, 31, Киев, 03680, Украина)

E-mail: 777deni777@ukr.net

Demochani O. E. Creation and Strategy of Use of Financial-Credit Mechanism in the Construction Industry

The article considers the theoretical and methodical approaches to the essence of financial-credit mechanism and its constituent elements in the construction industry. Relevance of this article is grounded on the gradual change that of the nature of financial-credit relations between economic entities: the State, financial-credit institutions, and enterprises of the construction industry in the process of formation and development of the market economy in Ukraine in the sphere of construction. The content of the financial mechanism of enterprise, its constituent elements, structure, and the influencing factors are disclosed. It is substantiated that the construction of efficient financial-credit relations in the construction industry requires taking account of the specifics of the industry and the contemporary dynamic business conditions in order to ensure an efficient operation of enterprise.

Keywords: construction industry, mechanism, financial-credit mechanism, element, structure, regulation.

Fig.: 2. **Tbl.:** 4. **Bibl.:** 22.

Demochani Olena E. – Postgraduate Student of the Department of Management in Construction, Kyiv National University of Construction and Architecture (31 Povitroflotskyi Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: 777deni777@ukr.net

Однією з досить важливих галузей економіки є будівельна галузь, яка визначає ефективність функціонування системи господарювання країни. Капітальне будівництво створює значну кількість робочих місць та водночас споживає продукцію багатьох інших галузей економіки: машинобудування, метало- та деревообробної, нафтохімічної, енергетичної, транспортної тощо, тобто виникає мультиплікаційний ефект від коштів, які вкладаються у будівництво. Отже, в умовах євроінтеграції та глобалізації вітчизняної економіки розвиток будівельної галузі, як однієї із системоутворювальних ланок економіки, має стати стратегічним пріоритетом державної політики країни.

Розвиток будівельної галузі передбачає залучення інвестиційних ресурсів та створення відповідного

фінансово-кредитного механізму, який дозволить реалізовувати комплексні та послідовні програми в будівельній галузі. Але процес залучення інвестиційних ресурсів в економіку гальмується під впливом кризових політичних та економічних явищ: активізації інфляційних процесів, погіршення фінансового стану підприємств, скорочення кількості фінансово-кредитних установ та обсягів банківського фінансування, зростання податкового тягаря, недосконалість законодавчої бази та ін. Проте збільшення фінансового потенціалу суб'єктів господарювання на макрота мікрорівнях для фінансування капітальних інвестицій вимагає невідкладного вирішення проблеми формування фінансово-кредитного механізму.

Проблемам дослідження фінансово-кредитного механізму присвячено значну кількість наукових ро-

біт. Так, наприклад, питання інвестицій та фінансів у фундаментальних економічних теоріях досліджували: Ф. Бастіа, Є. Бем-Баверк, Е. Домар, Дж. М. Кейнс, Ф. Кене, А. Маршалл, Дж. Міль, Д. Рікардо, А. Сміт, М. Фрідмен, М. Харрисон, В. Шарп та ін.

Теоретичні засади сутності фінансово-кредитного механізму сформовані такими вченими, як: Д. Аллахвердян, С. Арутюнян, М. Атлас, М. Крупка, М. Лapidус, М. Мороз, О. Ковалюк, В. Сенчагов, С. Львовчкін, В. Опарін, С. Онишко та ін.

Питання впливу фінансово-кредитних важелів на реалізацію інвестиційного процесу ґрунтовно висвітлили у своїх працях: І. Алексеев, Л. Алексеевко, В. Базилевич, М. Білик, З. Васильченко, О. Вовчак, О. Гаманкова, В. Грушко, А. Даниленко, О. Дзюблюк, М. Діба, Т. Єфименко, В. Зимовець, В. Корнеев, С. Леонов, С. Лондар, Б. Луців, В. Мельник, В. Міщенко, О. Мовчан.

Окремо досліджувалися питання державного регулювання галузей економіки, зокрема будівництва, такими вченими, як Ю. С. Асеев, М. Г. Бархін, М. В. Болдуєв, О. М. Кондрашов, М. А. Латинін, С. В. Майборода, С. В. Майстро, З. В. Мойсеєнко, З. О. Надюк, В. М. Огаренко, Г. Й. Фільварова, Д. Н. Яблонський.

Однак серед численних публікацій важко виокремити дослідження, які концентрують увагу саме на дослідженні фінансово-кредитного механізму в будівельній галузі в сучасних умовах господарювання. По-

требують ретельного дослідження проблеми синергії фінансових, кредитних та інвестиційних відносин, їх взаємодії між собою та із зовнішнім середовищем.

Метою статті є дослідження сутності та змісту фінансово-кредитного механізму, його функціонування та стратегічне регулювання в будівельній галузі.

Дослідження питань функціонування та стратегічного регулювання фінансово-кредитного механізму передусім потребує визначення сутності та змісту терміна «фінансово-кредитний механізм». В економічній літературі досить широко вживаються поняття з терміном «механізм». Тлумачні словники під поняттям «механізм» розуміють внутрішню будову, систему чого-небудь, а також метод, спосіб [5, с. 26]. Існування поняття «фінансово-кредитний механізм» досить цікаво пояснює у своїй роботі І. Г. Климова: «Рушійною силою фінансового механізму, яка забезпечує його функціонування, є кругообіг фінансових, а кредитного механізму – кругообіг кредитних ресурсів. Водночас рух фінансових і кредитних ресурсів взаємопов'язаний: фінансові ресурси переходять у кредитні, а кредитні – у фінансові. З цієї причини цілком реальним є поняття «фінансово-кредитний механізм» [8, с. 26]. Проте погляди вчених-економістів на поняття «фінансово-кредитний механізм» мають певні розбіжності (табл. 1).

Таблиця 1

Сутність поняття фінансово-кредитний механізм

Автор	Визначення терміна
1	2
М. Крупка [1]	Фінансово-кредитний механізм – сукупність фінансових методів і форм, інструментів і важелів впливу (ціни, податки, мита, пільги, штрафи, санкції, дотації, субсидії, банківський кредитний і депозитний відсоток, дисконтна ставка, тарифи) на соціально-економічний розвиток суспільства
Д. Аллахвердян [2]	Фінансово-кредитний механізм – це «сукупність форм і методів планового управління фінансовими відносинами для забезпечення єдиної фінансової політики, створення спільності економічних інтересів усіх суб'єктів виробництва – підприємств (об'єднань) та їх колективів, галузі та держави в цілому
В. Сенчагов [3]	Фінансово-кредитний механізм – взаємопов'язана система «методів фінансово-кредитного планування, фінансово-кредитних важелів і форм організації управління фінансами і кредитом. Основне призначення фінансово-кредитного механізму полягає в розподілі та використанні фінансових і кредитних ресурсів народного господарства»
Є. Мельникова [4]	Фінансово-кредитний механізм – це «сукупність форм і методів, що забезпечують формування і вкладення в неінвестиційні фінансові інструменти легальних грошових фондів господарюючих суб'єктів»
О. Козич [6]	Фінансово-кредитне забезпечення – одна з форм державного регулювання галузі
Г. Базарова [7]	«Фінансово-кредитний механізм – складова частина економічного механізму управління народним господарством. Це сукупність форм і методів організації фінансово-кредитних відносин та їх використання в інтересах соціалістичного розширеного відтворення, утримання та розвитку невиробничої сфери і задоволення інших суспільних потреб»
І. Климова [8]	Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки – сукупність методів і форм, інструментів та важелів з відповідним регулюванням і забезпеченням їх впливу на інноваційний розвиток усіх сфер національної економіки ... можна визнати, що фінансово-кредитний механізм є єдиним цілим і лише під таким кутом зору його треба вивчати, аналізувати, вдосконалювати та досліджувати

1	2
Б. Кабаці [9]	Фінансово-кредитний механізм повинен визначатися як сукупність форм, методів, важелів та інструментів регламентування економічних відносин між державою та підприємствами, населенням, іншими країнами, міжнародними інституціями в напрямках забезпечення стабілізації економічної та соціальної ситуації в країні та створення передумов для економічного зростання
О. Ковалюк [11]	Фінансово-кредитний механізм «є системою фінансових норм, важелів та інструментів, які використовуються у фінансовій діяльності держави і підприємств за відповідного нормативного, правового та інформаційного забезпечення фінансовою політикою на мікро-, макрорівні»
В. Сенчагов [12]	Складові фінансово-кредитного механізму: фінансово-кредитне планування, фінансово-кредитні важелі та необхідне правове забезпечення
С. Львовчкін [12]	Фінансово-кредитний механізм – сукупність методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток, система фінансових індикаторів та фінансових інструментів його оцінки
В. Опарін [13]	Фінансово-кредитний механізм – «сукупність методів і форм, інструментів та важелів впливу на економічний і соціальний розвиток суспільства»
С. Онишко [14]	Фінансово-кредитний механізм – сукупність «взаємопов'язаних і взаємодіючих методів та об'єднаних за цільовою спрямованістю елементів». Вважає його «складовою частиною загальної системи управління економікою, який динамічно розвивається під дією специфічних факторів; комплексне призначення ... полягає у виконанні завдань, визначених економічною стратегією; основне призначення структурних елементів... – це формування, розподіл та використання фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб держави, суб'єктів господарювання та населення»
І. Васильчук [15]	Досліджує сутність фінансово-кредитного механізму крізь призму основних концепцій управління організацією в межах теорій фірми. Вважає найперспективнішим підходом інтеграційну концепцію фінансово-кредитного механізму, в основу якої покладено системний підхід до управління організацією, на засадах стейкхолдерського підходу... фінансово-кредитний механізм корпорації ... як система, що поєднує ресурси, процеси, регулятивно-управлінські технології в інтересах внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів з метою досягнення фінансових цілей корпоративної стратегії, що приводить до створення вартості в коротко-, середньо- та довгостроковому періодах
Т. Майорова [17]	Фінансово-кредитний механізм – це процес взаємодії інструментів та важелів фінансової політики держави, направлених на формування, розподіл та використання фінансових ресурсів
Б. Гаприндашвілі [16]	Вважає, що в літературі досить часто кредит розглядають як складову фінансів і ототожнюють трактування економічного призначення кредитного механізму і фінансового, що полягає в перерозподілі ресурсів між різними ланками і сферами процесу відтворення з метою забезпечення його безперебійного функціонування з тією лише відмінністю, що воно здійснюється на тимчасовій та зворотній основі

Узагальнивши думки вчених, зроблено висновки, що їх можна згрупувати за такими напрямками: 1) фінансово-кредитний механізм ототожнюється з фінансовим механізмом (Крупка М. [1], Мельникова Є. [4], Львовчкін С. [12], Ковалюк О. [11], Гаприндашвілі Б. [16]); 2) фінансово-кредитний механізм розглядається як сукупність форм і методів (Сенчагов В. [3], Базарова Г. [7], Климова І. [8]), Кабаці Б. [9], Опарін В. [13], Онишко С. [14]); 3) процес взаємодії та форма державного регулювання галузі (Аллахвердян Д. [2], Майорова Т. [17]).

Таким чином, узагальнивши підходи різних авторів до поняття «фінансово-кредитний механізм», стає можливим визначити його сукупні специфічні риси та необхідні складові (рис. 1).

Отже, ми вважаємо за доцільне під *фінансово-кредитним механізмом* розуміти цілеспрямовану систему форм, методів, інструментів та важелів ство-

рення, розподілення і використання фондів фінансових ресурсів для реалізації економічних інтересів внутрішніх і зовнішніх інвесторів, суб'єктів господарювання та споживачів шляхом фінансового впливу на елементи системи господарювання з метою ефективного функціонування у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі.

На відміну від попередніх, запропоноване визначення містить важливий акцент на тому, що фінансово-кредитний механізм представляє собою не сукупність, а саме систему методів, форм, інструментів та важелів, а також спрямований на задоволення економічних інтересів не тільки інвесторів, але й споживачів та усіх суб'єктів господарювання, які беруть участь у процесі розширеного відтворення. Тобто принцип оптимального поєднання та задоволення потреб максимально можливої

Рис. 1. Специфічні риси, методологічні засади та умови формування фінансово-кредитного механізму

Джерело: авторська розробка.

кількості суб'єктів господарювання є головним при побудові фінансово-кредитного механізму та створення умов для його формування як рушійної сили розвитку економіки.

Побудова ефективних фінансово-кредитних відносин у будівельній галузі потребує урахування специфіки галузі та сучасних динамічних умов господарювання. Будівельна галузь, як уже зазначалося раніше, є досить значною ланкою економіки країни та, за різними оцінками, досягала майже 30% ВВП України. Індекси різних видів будівельної продукції в Україні у 2011–2014 рр. наведено в *табл. 2*.

За даними *табл. 2* можна відзначити, що спостерігається тенденція до зниження індексу будівельної продукції із 120% у 2011 р. до 87% у 2015 р., проте вже у 2016 р. відбувається значне зростання індексу будівельної продукції до 117,14%, і дані за січень – жовтень 2017 р. підтверджують цю тенденцію.

Продукція будівельної галузі представлена двома видами: будівлі та інженерні споруди (*табл. 3*). Аналіз обсягу структури виконаних робіт за видами

будівельної продукції за період 2010–2016 рр. показує, що найбільшу питому вагу в період з 2010–2014 рр. складали інженерні споруди (до 56,63%), але у 2015–2016 рр. відбувається зміна тенденції, і переважну більшість складають будівлі (до 51,69%). У загальному обсязі виконаних робіт за будівлями найбільшу питому вагу протягом 2010–2013 рр. складали нежитлові будівлі, але у 2014 р. поступово збільшується частка житлових будівель (з 34,98% у 2010 до 48,11% у 2015 р.).

Зміна тенденцій у будівельній галузі пов'язана з впливом багатьох факторів, що, звичайно, має бути враховано при формуванні фінансово-кредитного механізму галузі. До визначення та аналізу особливостей будівельної галузі неодноразово зверталися вітчизняні вчені [11; 12; 19], і їх надбання можливо узагальнити таким чином:

- ✦ неоднорідність, своєрідність, а інколи унікальність вироблюваної продукції;
- ✦ нерухомість будівельних об'єктів;
- ✦ значна тривалість виробничого циклу;

Таблиця 2

Індекси будівельної продукції за 2011–2017 рр. (у % до попереднього року)

Рік	Будівництво, всього	Будівлі	У тому числі		Інженерні споруди
			житлові	нежитлові	
2011	120,0	114,9	101,7	122,1	124,4
2012	92,7	93,9	93,5	94,1	91,7
2013	89,0	96,6	111,3	90,0	82,8
2014	79,6	79,6	103,5	66,3	79,7
2015	87,7	91,9	98,9	85,8	83,7
2016	117,14	12,7	117,8	123,7	114,0
2017 (січень – жовтень)	123,4	119,4	112,8	126,6	128,0

Джерело: складено за [20].

Структура обсягу виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції (%)

Показник	Рік						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Будівництво, всього	100	100	100	100	100	100	100
У тому числі:							
– будівлі	45,81	43,37	44,66	48,23	48,63	50,26	51,69
– інженерні споруди	54,19	56,63	55,34	51,77	51,37	49,74	48,31
Будівлі, всього	100	100	100	100	100	100	100
У тому числі:							
– будівлі житлові	34,98	30,42	30,33	35,22	45,43	48,11	47,27
– будівлі нежитлові	69,58	69,58	69,67	64,78	54,57	51,89	69,51

- ✦ залежність виробничого процесу від природно-кліматичних умов;
- ✦ значна кількість учасників (інвестор – замовник – проектувальник – підрядник – спеціалізовані субпідрядні організації);
- ✦ високий рівень одноразових витрат;
- ✦ високий рівень залежності від допоміжного та суміжного виробництва;
- ✦ специфічні товарні відносини між виробником і споживачем продукції будівельної галузі;
- ✦ специфічність нормативно-правового забезпечення та регулювання;
- ✦ різноманітність організаційно-правових форм будівельних компаній та організаційних способів;
- ✦ неоднорідна структура джерел фінансування;
- ✦ складність оцінки економічної ефективності прийнятих організаційно-технічних та управлінських рішень внаслідок значної тривалості реальних будівельних проектів.

Водночас побудова та функціонування фінансово-кредитного механізму в будівельній галузі регулюється Законом України «Про фінансово-кредитні

механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» від 23.07.2010 р. № 978-15 [10]. Відповідно до цього закону передбачається два принципові напрямки реалізації фінансово-кредитного механізму (табл. 4).

Але, як справедливо зазначається в роботі Соковець Т. В. [5], «використання цих механізмів обмежене або неефективне без дії фінансово-кредитних методів, інструментів та важелів, а також нормативно-правового та інформаційного забезпечення». Тому в роботі запропоновано шість складових елементів фінансово-кредитного механізму з урахуванням особливостей забезпечення населення доступним житлом. Луців Б., Рипкович М. [18] запропонували структуру фінансово-кредитного механізму, у якому центральне місце посідає фінансове забезпечення – як сукупність фінансово-кредитних важелів, інструментів і форм фінансування. Гаприндашвілі Б. В. [16, с. 234] розглядає фінансово-кредитний механізм у контексті підвищення енергоефективності та зазначає, що п'ять загальноприйнятих взаємозв'язаних елементів (фінансові методи, фінансові важелі, право-

Таблиця 4

Реалізація фінансово-кредитного механізму відповідно до Закону «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю»

Напрямки реалізації фінансово-кредитного механізму галузі будівництва	
При будівництві	При придбанні житла
Фонди фінансування будівництва (ФФБ)	Кредитування (іпотечні кредити, банківські позики)
Фонди операцій з нерухомістю (ФОН)	Самофінансування
Інститути сумісного інвестування (ІСІ)	Співфінансування
Недержавні пенсійні фонди (НПФ)	Лізинг
Випуск безпроцентних (цільових) облігацій	Бюджетне фінансування (на основі державних та регіональних програм)
Бюджетне фінансування	Гранти
	Міжнародне фінансування
	Факторинг
	Використання похідних цінних паперів

ве, нормативне та інформаційне забезпечення) мають бути доповнені такими елементами: «фінансовими інструментами (прямими та похідними), методами фінансування та методами кредитування, як самостійний елемент виділяється ресурсне забезпечення». Дідик Л. М. [21] у своїй роботі розглядає фінансовий механізм господарюючого суб'єкта в контексті його впливу на результати діяльності підприємства з метою забезпечення стійкості функціонування системи. Фінансовий механізм представлено організаційними системами, підсистемами фінансового забезпечення та фінансового регулювання, методами розподілення, інструментами, важелями. Пшик Б. І. [22] проводить глибоке дослідження типів і видів фінансово-кредитних механізмів і більш детально розглядає фінансово-кредитний механізм економічного розвитку та, на відміну від попередніх дослідників, виділяє такі його елементи: об'єкти, суб'єкти, функції, принципи, функціональні зв'язки, методи, інструменти, важелі, а також концентрує увагу на моніторингу результатів соціально-економічних ефектів.

Отже, узагальнивши існуючі надбання вчених та враховуючи специфіку будівельної галузі, пропонуємо виокремити такі сім елементів фінансово-кредитного механізму (рис. 2). Перш за все, організаційні структури, які задіяні в будівельній галузі, – державні установи, довірители, управителі, емітенти ФОН та ін. Саме вони виступають суб'єктами фінансово-кредитного механізму, що є досить важливим для організації процесу управління.

Наступною складовою мають бути фінансово-кредитні методи, тобто конкретні способи дії, спрямовані на практичне досягнення поставлених завдань.

Запропоновано також виокремлення двох взаємопов'язаних елементів, що складають основу усього фінансово-кредитного механізму, – форми фінансування та форми кредитування.

Форми фінансування в цілому можна поділити за двома напрямками: *власні кошти* (які здебільшого можуть бути представлені амортизаційними відрахуваннями та прибутком) та *залучені ресурси* у вигляді бюджетного фінансування, спільного фінансування та ін.

Фінансово-кредитні інструменти мають значний перелік та виконують певну функцію. Проте кожний інструмент має також і певні обмеження для застосування, і розширення дії одних інструментів за рахунок обмеження дії інших може негативно вплинути на функціонування фінансово-кредитного механізму загалом.

Фінансово-кредитні важелі та стимули, до яких відносять дохід, прибуток, витрати, амортизацію, страхові резерви, компенсації, дивіденди, проценти, фіксований дохід, кредитні ставки, штрафні санкції, комісію, премію, дисконт, норми амортизації, фінансово-кредитні стимули, діють у межах відповідних інструментів. За їх допомогою керують обме-

женнями та резервами діяльності у сфері фінансово-кредитних відносин.

І останній елемент – нормативно-правове та інформаційне забезпечення фінансово-кредитного забезпечення, яке має забезпечити функціонування фінансово-кредитного механізму на засадах достовірної, своєчасної та релевантної інформації.

Поєднання цих елементів, на нашу думку, є достатньо оптимальним з точки зору забезпечення повноцінного функціонування фінансово-кредитного механізму будівельної галузі.

ВИСНОВКИ

Отже, необхідність дослідження фінансово-кредитного механізму будівельної галузі зумовлена тим, що у процесі формування та розвитку ринкової економіки в Україні поступово змінився характер фінансово-кредитних відносин між економічними суб'єктами: державою і фінансово-кредитними установами, міжнародними фінансово-кредитними організаціями, населенням, підприємницькими структурами тощо. Багатоаспектність сучасних фінансово-кредитних відносин на ринку будівельної галузі зумовлює необхідність їх структуризації та виділення основних механізмів управління ними. В узагальненому вигляді результати дослідження полягають у визначенні поняття «фінансово-кредитний механізм» для будівельної галузі, обґрунтуванні теоретичних положень щодо структури, складових елементів та змісту фінансово-кредитного механізму. Визначено, що фінансово-кредитний механізм для ефективного функціонування має спиратися на певні принципи та бути спрямованим на забезпечення отримання реального ефекту в різних сферах соціально-економічного життя через величину фінансово-кредитних ресурсів, що формуються в розпорядженні господарюючих суб'єктів, держави та інших учасників ринків.

Ефективний фінансово-кредитний механізм будівельної галузі дозволяє в повному обсязі реалізувати цілі та завдання, що стоять перед підприємством, і сприяє результативному здійсненню його функцій.

Основними напрямками вдосконалення фінансово-кредитного механізму функціонування мають стати:

- ✦ удосконалення механізму державної фінансової підтримки будівельних підприємств. Важливо налагодження більш тісної взаємодії між фінансовими установами, будівельними підприємствами та державними органами;
- ✦ удосконалення механізму кредитування підприємств на основі розширення і диференціації, розширення кредитних ставок форм і методів кредитування (необхідно створення умов для розвитку кредитної кооперації, цільових фондів кредитування та ін.), створення державних умов підтримки довгострокового кредитування;

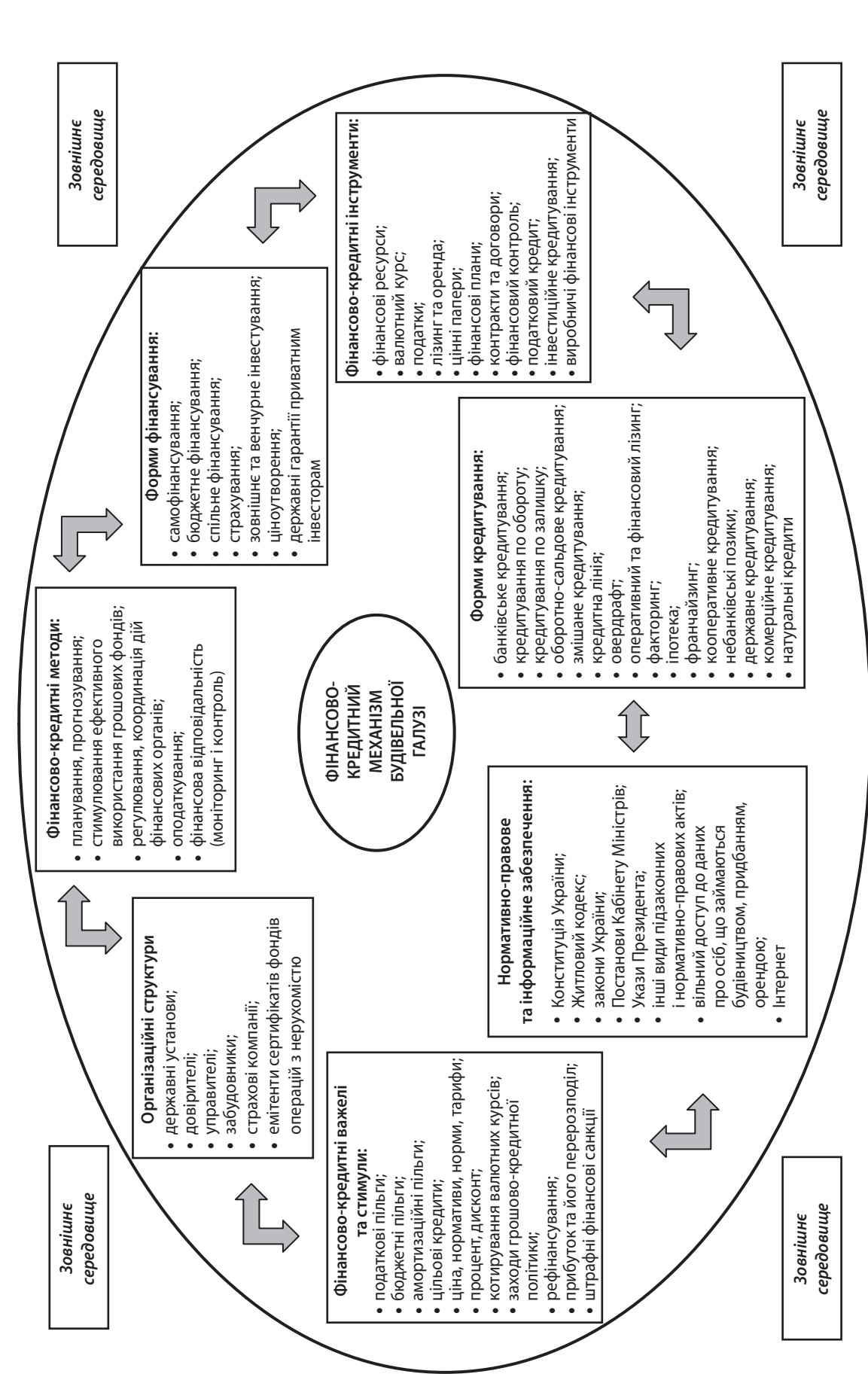

Рис. 2. Складові елементи фінансово-кредитного механізму будівельної галузі

Джерело: авторська розробка.

- ✦ посилення стимулюючої ролі системи оподаткування будівельної галузі;
- ✦ створення системи страхування майна підприємств та фінансових ризиків їх діяльності;
- ✦ розвиток фінансової інфраструктури будівельного сектора економіки (інтенсивне створення та розвиток фондів з акумулювання коштів для обслуговування будівельної галузі, створення кредитної форми кооперації). ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Крупка М. І.** Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки. Львів : Вид-чий центр Львівського нац. ун-ту ім. Івана Франка, 2001. 608 с.
2. **Аллахвердян Д. А.** Фінансово-кредитний механізм развитого соціалізму. М. : Финансы, 1976. 321 с.
3. **Сенчагов В. К.** Финансовый механизм и его роль в повышении эффективности производства. М. : Финансы, 1979. 61 с.
4. **Карпова Є. А.** Методологические основы финансово-инвестиционного механизма. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2008. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/metodologicheskie-osnovy-finansovo-investitsionnogo-mehanizma>
5. **Соковець Т. В.** Фінансово-кредитний механізм забезпечення населення доступним житлом. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Економіка*. 2011. Вип. 16 С. 415–423.
6. **Козич О.** Державне регулювання діяльності будівельної галузі України. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/4/04.pdf>
7. Роль финансов в социально-экономическом развитии страны / Под ред. Г. В. Базаровой. М. : Финансы и статистика, 1986. 236 с.
8. **Климова І. Г.** Сутність та складові фінансово-кредитного механізму інноваційного розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 1. С. 25–27.
9. **Кабаці Б. І.** Теоретичні аспекти дослідження впливу фінансово-кредитного механізму регулювання на економічне зростання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.17. С. 210–217.
10. Закон України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» № 978-15 від 23.07.2010 р. (у редакції від 23.07.2010 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/978-15>
11. **Ковалюк О.** Фінансовий механізм як економічна категорія. *Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки*. 2001. № 4. С. 26–31.
12. **Львовичкін С. В.** Фінансовий механізм макро-економічного регулювання. *Фінанси України*. 2000. № 12. С. 25–33.
13. **Опарін В. М.** Финансы (загальна теорія) : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2002. 240 с.
14. **Онишко С. В.** Фінансове забезпечення інноваційного розвитку : монографія. Ірпінь : Нац. акад. ДПС України, 2004. 434 с.
15. **Васильчук І. П.** Фінансово-кредитний механізм корпорацій: нове прочитання у світлі сучасної економічної теорії. *Бізнес Інформ*. 2015. № 7. С. 13–17.
16. **Гаприндашвілі Б. В.** Сутність функціонування фінансово-кредитного механізму та його роль у підвищенні

енергоефективності в Україні. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*. 2014. Т. 19. Вип. 3/3. С. 232–236.

17. **Майорова Т. В.** Фінансово-кредитний механізм активізації інвестиційного процесу в Україні : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08. Київ, 2014. 37 с.

18. **Луців Б., Рипкович М.** Теоретичні аспекти фінансово-кредитного механізму туристично-рекреаційної сфери. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2013. № 2. С. 17–26.

19. **Волкова Т. В.** Особливості будівельної галузі та їх вплив на систему HR-менеджменту. *Бізнес Інформ*. 2014. № 10. С. 175–180.

20. Державна служба статистики. URL: www.ukrstat.gov.ua

21. **Дідик Л. М.** Фінансовий механізм управління діяльністю сучасного підприємства. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. 2011. № 2. С. 92–100.

22. **Пшик Б. І.** Теоретичні і методологічні аспекти формування фінансово-кредитних механізмів економічного розвитку держави. *Вісник університету банківської справи національного банку України*. 2014. № 1. С. 11–16.

Науковий керівник – Якимчук І. М., кандидат економічних наук, доцент, заслужений економіст України (Київський національний університет будівництва та архітектури)

REFERENCES

- Allakhverdyan, D. A. *Finansovo-kreditnyy mekhanizm razvitygo sotsializma* [The financial and credit mechanism of developed socialism]. Moscow: Finansy, 1976.
- Derzhavna sluzhba statystyky. www.ukrstat.gov.ua
- Didyk, L. M. "Finansovyy mekhanizm upravlinnia diialnistiu suchasnoho pidpriemstva" [Financial mechanism for managing the activities of a modern enterprise]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu*, no. 2 (2011): 92-100.
- Hapryndashvili, B. V. "Sutnist funktsionuvannya finansovo-kredytnoho mekhanizmu ta yoho rol u pidvyshchenni enerhoefektyvnosti v Ukraini" [The essence of functioning of the financial and credit mechanism and its role in increasing energy efficiency in Ukraine]. *Visnyk ONU imeni I. I. Mechnykova*. Vol. 19, no. 3/3 (2014): 232-236.
- Kabatsi, B. I. "Teoretychni aspekty doslidzhennia vplyvu finansovo-kredytnoho mekhanizmu rehuliuвання na ekonomichne zrostannia" [Theoretical aspects of the study of the impact of the financial and credit regulation mechanism on economic growth]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, no. 23.17 (2013): 210-217.
- Karpova, Ye. A. "Metodologicheskiye osnovy finansovo-investitsionnogo mekhanizma" [Methodological bases of the financial and investment mechanism]. *Vestnik Chelyabinskogo gosudarstvennogo universiteta*. 2008. <https://cyberleninka.ru/article/v/metodologicheskie-osnovy-finansovo-investitsionnogo-mehanizma>
- Klymova, I. H. "Sutnist ta skladovi finansovo-kredytnoho mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku" [The essence and components of the financial and credit mechanism of innovation development]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 1 (2009): 25-27.
- Kovaliuk, O. "Finansovyy mekhanizm yak ekonomichna katehoriia" [Financial mechanism as an economic category]. *Naukovyi visnyk Volynskoho derzhavnoho universytetu im. Lesi Ukrainky*, no. 4 (2001): 26-31.

Kozych, O. "Derzhavne rehuliuвання diialnosti budivelnnoi haluzi Ukrainy" [State regulation of the construction industry in Ukraine]. <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/4/04.pdf>

Krupka, M. I. *Finansovo-kredytnyi mekhanizm innovatsiinoho rozvytku ekonomiky* [Financial-credit mechanism of innovation development of the economy]. Lviv: Vyd-chyi tsentr Lvivskoho nats. un-tu im. Ivana Franka, 2001.

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/978-15>

Lutsiv, B., and Rypkovych, M. "Teoretychni aspekty finansovo-kredytnoho mekhanizmu turystychno-rekreatsiinoi sfery" [Theoretical aspects of the financial and credit mechanism of the tourist-recreational sphere]. *Visnyk Ternopil'skoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 2 (2013): 17-26.

Lyovochkin, S. V. "Finansovyi mekhanizm makroekonomichnoho rehuliuвання" [Financial mechanism of macroeconomic regulation]. *Finansy Ukrainy*, no. 12 (2000): 25-33.

Maiorova, T. V. "Finansovo-kredytnyi mekhanizm aktyvizatsii investytsiinoho protsesu v Ukraini" [Financial and credit mechanism of activation of investment process in Ukraine]: *avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.08*, 2014.

Onyshko, S. V. *Finansove zabezpechennia innovatsiinoho rozvytku* [Financial support of innovative development]. Irpin: Nats. akad. DPS Ukrainy, 2004.

Oparin, V. M. *Finansy (zahalna teoriia)* [Finance (general theory)]. Kyiv: KNEU, 2002.

Pshyk, B. I. "Teoretychni i metodolohichni aspekty formuvannia finansovo-kredytnykh mekhanizmiv ekonomichnoho rozvytku derzhavy" [Theoretical and methodological aspects of the formation of financial and credit mechanisms of economic development of the state]. *Visnyk universytetu bankivskoi spravy natsionalnoho banku Ukrainy*, no. 1 (2014): 11-16.

Rol finansov v sotsialno-ekonomicheskom rozvittii strany [The role of finance in the socio-economic development of the country]. Moscow: Finansy i statistika, 1986.

Senchagov, V. K. *Finansovyy mekhanizm i yego rol v povyshenii effektivnosti proizvodstva* [The financial mechanism and its role in increasing production efficiency]. Moscow: Finansy, 1979.

Sokovets, T. V. "Finansovo-kredytnyi mekhanizm zabezpechennia naseleennia dostupnym zhytloom" [Financial-credit mechanism for providing affordable housing to the population]. *Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»]. Ser. : Ekonomika*, no. 16 (2011): 415-423.

Vasylchuk, I. P. "Finansovo-kredytnyi mekhanizm korporatsii: nove prochyttannia u svitli suchasnoi ekonomichnoi teorii" [Financial and credit mechanism of corporations: a new reading in the light of modern economic theory]. *Biznes Inform*, no. 7 (2015): 13-17.

Volkova, T. V. "Osoblyvosti budivelnnoi haluzi ta yikh vplyv na systemu HR-menedzhmentu" [Features of the construction industry and their impact on the HR management system]. *Biznes Inform*, no. 10 (2014): 175-180.